RÉSIDENCE SUPÉRIEURE ... DÉPÔT LÉGAL INDOCHINE

NĂM THỨ MƯỜI HAI. — SỐ THU 2112. MỖI SỐ : 0 $ 02 NGÀY THỨ SÁU 4 AVRIL 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

Toutes les lettres testimoniales la rédaction doivent être adressées au directeur 61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur-gérant : NGUYỄN V-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

	Annam	Tonkin	Cambodge	Laos	Chine et Siam	Autres pays
Un an	6 $ 00	6 $ 80	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 80	12 $ 00
Cinq mois						
Trois mois						
Un mois						

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

ANNONCES

Décomptées à raison de 2 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large.

1re page
- Une seule insertion. . . . 0 $ 30 le c/m
- Par contrat annuel
- Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 15 le c/m

Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 80 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Một cách trừ nạn ô-tô

Kỹ-nghệ ô-tô càng tiến thì cái nạn ô-tô càng nhiều, mà những đường mới còn mở thêm thì những sự rủi-ro ấy còn lắm. Đó là một câu thán-từ của mấy người thường mục kích cái nạn ô-tô hoặc đọc thấy ở trong các tờ báo hằng ngày, sinh mối thương-tâm mà thở lộ ra vậy.

Trong khoảng mươi năm nay, các đường sá ở Đông dương mở thêm nhiều lắm, những đường ô-tô lăn được kể có non mười, hai vạn *kilomètres*, mà trong số ấy thì phần Nam-kỳ được đến non một nửa. Còn số xe ô-tô với mô-tô tai tính đến cuối năm ngoái vừa của các công-sở, vừa của các công-ty vận-tải và các tư-gia ở hai xứ Nam Bắc-kỳ cũng được đến ngót năm nghìn. Vậy mà mới độ mười-lăm hai-mươi năm trở về trước thì ô-tô ở đây hầu như không ai biết đến. Số ô-tô ngày nay nhiều thế, chẳng lấy gì làm lạ, vì giá nó không đắt như trước lắm mà các nhà giàu ở nước ta bây giờ đua chơi ô-tô đã nhiều. Lại người quí quốc ở đây, nhất là các viên chức của nhà nước, trong khoảng giảm năm nay, không mấy ông là không có ô-tô riêng, mà rồi ra cái sở người có ô-tô còn tăng lên nhiều nữa.

Lời ta-thán trên kia cũng có một phần đúng, nhưng có nên vì thế mà đình việc mở thêm các đường mới cùng là ngăn hãm sự tiến-bộ của kỹ-nghệ ô-tô lại không? Điều đó tất ai cũng biết là vô lý, vậy thì cách trừ nạn ô-tô, tất phải tìm ở ngoài hai cái ở vừa kể trên kia.

Mỗi khi xảy ra một cái nạn ô-tô thì bất cứ phải trái ở bên nào, công-chúng phẫn nhiều bao giờ cũng phàn nàn cho người bị hại mà đổ lỗi cho người trên xe, oán trách người cầm lái chẳng khéo hãm khéo tránh mà để đến nỗi đè nghiến cái thân con người tan tành xác thịt như thể thân một con vật, lắm người nhân thế vì căm tức đám mấy bụi của ô-tô làm sặc mũi, lòa mắt người đi đường, mà nguyền rủa người trên xe, nào là kẻ hại người, kẻ giết người, có khác gì quân giặc quân cướp, đáng gông đóng trong mang mới bõ tội, chứ có mấy ai nghĩ đến cái lỗi của người bị hại bao giờ. Những kẻ đè phải người mà đáng tội cũng có, là những kẻ mở máy chạy nhanh quá độ, đến lúc nguy hiểm đến nơi mà không tránh kịp, những kẻ đã dụng ngã người mà lại không có gan dừng xe lại, cứ mở máy trốn biệt, những kẻ ấy thì không đáng xá thật. Biết bao nhiêu lần ta chẳng nghiệm ra các việc rủi-ro ô-tô là tại những người vặn máy chưa tinh nghề, hoặc vì cơn nghiện đến nơi, hoặc vì yếu đuối quá không đủ sức đi đường trường, hoặc vì đêm trước thức đánh bạc mà sinh ra đó ru? Lỗi người vặn máy ô-tô nghiễu phải người đi đường đại khái như thế, song cũng có nhiều người nghiến mà đáng thương chẳng kém người bị nghiến. Ai đã năng đi ô-tô ở các đường trường, ngoại các thành thị, tất đã nhận ra cái tâm-lý của người nhà quê mình là sợ cái chết mà không biết tránh cái chết, hễ bước chân lên đường cái xứ là đi liều đi lĩnh, chẳng biết đi bên phải hay bên trái, chẳng biết nhìn trước nhìn sau, để chi vào sự nguy hiểm bao giờ. Hoặc có người biết lo thì lại lo bậy, là đang đi bên tay phải, thấy ô-tô ở đàng trước hoặc đàng sau đi tới, lại tạt sang bên tay trái, hoặc trong bọn mấy người đang đi với nhau, thấy xe đi đến mà có một người rẽ ngang qua đường thì những người khác cũng rẽ ngang theo, không biết tính trước là có đủ thì giờ tạt ngang mà không bị ô-tô đè phải không. Bọn phu xe tay hoặc là xe bò cũng vậy, phép đi đường không theo bao giờ, hay là nói rằng không thuộc thì đúng hơn. Cũng có người biết tránh mà lại tránh quá, nghĩa là một bánh xe kéo mãi lên bờ đường, một bánh ở dưới đường, thành ra ngả cả về một bên mà đổ xuống giữa đường.

Nhưng cái tâm-lý ấy, xét kỹ ra thì cũng không lấy gì làm lạ. Nguyên do nước ta trước kia toàn những đường chật hẹp, cách vận-tải trên bộ, ngoài cái càng với con ngựa thì còn có gì nữa đâu; dân trí ở chốn thôn quê có nghĩ đâu đến những sự nguy hiểm như gây chân gãy tay, tan xương nát thịt ở dọc đường? Xe ô-tô ở Bắc-kỳ mới có độ mươi mười lăm năm nay thì đã lấy gì làm lâu mà đủ khiến cho người nhà quê có cái trí phòng-bị được! Bởi vậy mà ở các làng giáp đường cái xứ, ta vẫn thấy người gồng gánh buôn bán, họp chợ ngồn ngang ở giữa đường, mỗi khi có xe sắp tới nơi, mới lại dọn chạy, hoặc là nằm nghỉ mát ở trên đường sắt cũng là thường. Những tính ấy là tính ngu, nhưng ngu mà đáng thương, vì xưa kia có ai ngờ rằng nay lại sinh ra những thứ xe có cái sức mạnh ghê gớm ở đâu đến ngăn-trở sự an nhàn của người ta mà lại làm chết được người?

Ở các thành-thị, việc giao-thông bằng ô-tô với xe-ngựa tuy đã quen rồi mà cũng thường xảy ra những cái nạn hàng ngày, nhất là ở Sài-gòn Hà-nội với Hải-phòng, là tại người ở đông đúc quá, phố phường chật hẹp quá, mà đường sá lại ngồn-ngang quá. Đã thế mà những người vặn xe, đánh xe hay là kéo xe lại không có ý-tứ, không theo luật đi đường, nhất là bọn phu xe sắt và xe cao-su cùng những xe bò, xe tải, cứ đi nghênh-ngang giữa đường, những việc rủi ro xảy ra, chính là tội bọn này nhiều nhất.

Cũng vì cái ý muốn trừ bớt cái nạn đi đường mà vừa đây quan Thống-sứ đã sửa đổi lại lệ luật đi đường. Luật ấy nay đã cho thi-hành tại địa hạt Bắc-kỳ rồi, nhưng xem chừng những người có cái chức-trách thừa hành không chịu tất tâm lắm; xem ngay ở các thành-phố mà xe có vẫn cứ đi hỗn độn như trước, ở Hà-nội nọa may có phố Paul-Bert là phố tây, đã có lệ cấm xe dồn khách ở đường và có linh cảnh-sát canh giữ luôn thì mới được có chút trật-tự mà thôi; còn những phố ta như hàng Đào, hàng Bạc, Đồng-xuân, hàng Gai, cửa Nam thì sự hỗn độn chẳng thấy bớt chút nào.

Phép đi đường dạy ở rút lại mấy điều cần nhớ là: Phàm các xe cộ, bao giờ cũng phải đi về bên tay phải, nhất là ở những chỗ quặt, tránh nhau cũng phải đi về tay phải, nhưng vượt lên xe trước thì đi về tay trái; các xe đi ở đường nhỏ, đến đầu các ngã ba ngã tư, thì phải nhường bước cho các xe ở đường lớn. Nếu có xảy ra những sự rủi ro là lỗi tại những xe ở đường bé đi ra. Các xe đem phải thắp đèn; còn với không có người, dắt thì không được thả ra đường cái. Trẻ con không được chơi ở đường đi, người lớn không được phơi phóng ở ngoài đường, người đi chăn nghe tiếng còi ra hiệu là phải tránh về một bên, nghĩa là bên tay phải.

Người nhà quê mình thuộc lòng được mấy câu ấy, thì cũng đã tránh đỡ được cái nạn hàng ngày rồi.

Các quan địa-phương mà cứ thỉnh thoảng diễn thuyết cho các lồng lý nghe về mấy điều ấy thì cũng có thể coi là những quan phụ mẫu biết thương dân trong hạt rồi. Các học-đường cũng có thể giúp một phần lớn vào việc trừ cái nạn ấy là ông thầy năng nhắc đến phép đi đường cho con trẻ quen lệ ngay từ khi đi học để về nhà nó lại thuật bảo cho cha mẹ cùng anh em biết thì chẳng là một việc hay lắm ru?

V. Đ.

CÁI THẾ-GIỚI SAU MỘT TRĂM NĂM NỮA SẼ RA THẾ NÀO?

Một ông đại-học giáo-sư nước Anh vừng phát-biểu ra cái vấn đề ấy mà ông trả lời rằng:

1°) Kỳ sẽ suốt trong thế-giới đi tới chỗ nào cũng có thứ xe gió bằng loài kim để thắt-sinh điện khí cao áp, lúc có gió thì dùng sức gió làm che kim-cải sinh ra thứ nước toàn tố chứa ở chỗ sâu trong đất, lúc không có gió khiến cho thứ nước ấy tiếp xúc với khinh-khí, nhân cái sức bộ phát đó mà chế tạo điện-khí.

2°) Ứng dụng sinh-vật-học và hóa-học mà lấy nhân-công làm ra được bột, đường, thịt cùng các thứ đồ ăn.

3°) Cách giao-thông rất tiện lợi có thể gánh mau với quang-lực.

4°) Sinh mệnh con người ta cũng may ra đã tìm ra được phương-pháp chế-tạo, như lấy noãn-sào ở trong minh người đàu-bà ra nuôi ở trong thứ nước doanh-dưỡng thích đáng, sau hai trăm tám mươi ngày có thể thành người được, nhưng lúc ấy còn là thời-kỳ thí-nghiệm, thực-hành được cũng phải đến một thế-kỷ nữa.

Tin Trung-hoa

Ngày 25 Mars 1924

Việc Trung-Nga thiết lộ

Ngày 14 mars, Vương-chánh Đình đã khởi thảo điều-ước, Các-ch-hủy x n giao bản điều-ước ấy cho quốc-hội duyệt.

Có duy-Quân lấy rằng Vương-chánh Đình khởi thảo điều ước, nhiều khoản không hỏi ý kiến ngoại-giao bộ, có ý không bằng lòng; ngày 15 mars, Cố tuyết ngôn ở nội các rằng chúng ngại-về đối với việc Trung Nga thiết lộ cũng chưa hiểu ý, các nước cũng cưa biểu đồng thời x n bản lại cho cả thảy, vì thế nội-các lại chưa quyết nghị.

Ngày 16 mars, Tòa báo-Kỷ và Cô-duy-Quân vào phủ nói ý tưởng-Con, ý Tou cũng chưa nuất định. Xét ra việc ấy có nhiều trở lực là vì trong thì ngại việc ngoại-xâm, ngoài thì Ngô-bội-phu phản đối.

Đường-thành Thành và Trịnh-lam-Cao nhận chức

Ngày 16 mars Đường-thành-Thanh nhận chức cuang viện cảnh-trưởng, Trịnh lam-Cao thay lam chức bi-thư trưởng.

Việc Phong dài

Công sứ Anh tư gấy sang Ngoại giao bộ, yêu cầu chia h-phủ Trung-hoa trong trị tiền Trần-quốc-Hiến, tuổ [illegible] ông bang hơn.

Giáo-dục bộ đòi tiền kinh-phí

Giáo-dục bộ xương nghị rằng tiền bồi của nước Nga, tức tiền quốc trái mươi một năm và tiền cai cấp cho các công sứ và Tinh sự Trung-hoa ở các nước, của thưa cũng được đến trăm vạn đồng, xin lấy số tiền ấy sung làm kinh-phí giáo-dục bộ.

Tin Đông giang

Cao-phụng-Quế (tướng giới của Trần-quyanh-Minh) đem quân đội trốn đi mất.

Tôn-Văn đi tuần Bắc-giang

Tôn-Văn lấy rằng vì cuộc chiến-tranh ở Đông giang, dụ binh tụ hội ở đấy cả, ở Bắc-giang tuy cũng đã có quân hỗ-sắc và quân Vân-nam đóng giữ, nhưng vẫn lo có việc biến-động gì xảy ra, nên ngày 15 mars thân hành đem 200 quân Quảng-Đông đi tuần các địa-hạt Bắc-giang.

Ngũ-triều-Khu và Quách-thái-Kỳ sắp-sửa về Quảng-đông

Ngũ-triều-Khu (Quảng-đông Ngoại giao bộ trưởn.) và Quách-thái-Kỳ (ngoại giao bộ t ử trưởng) trước phụng mệnh Tôn-Văn sang Triều-tàu, ban việc cơ yếu với Đoàn-kỳ-Tuỳ, hiện đã đanh g ấy thép cho Tôn rằng hai người đã ở Triều-tàu khởi hành về Quảng-đông.

SỰ-NGHIỆP MỘT NHÀ BÁO Ở NƯỚC ANH

Một nhà báo nước Anh Edward Hulton công-ty gần đây có đem thống tinh về cái sự-nghiệp làm báo trong nhà mình kể ra có bảy tờ báo hằng ngày, còn các tinh-kỳ-báo, cau-báo và tạp-chí đăng kục, tinh nội về phần sau tháng đầu năm nay lãi được trên năm mươi vạn boòng. Số phát hành về báo nhật-san và báo tịch-san bình quân mỗi ngày được tới 2.135.000 phần, về tinh-kỳ báo và chu-báo cũng được tới 4.518.000 phần; nay đem bán cái bản-quyền báo Evening Standard cho công-ty Lord Beaverbrook lấy hai mươi nhăm vạn boòng, còn tất cả các báo khác bán cho công-ty Daily Mail Trust lấy sáu trăm vạn boòng.

VĂN UYỂN

Ngẫu-đề

Bút nghiên hồ-hững ngót năm trời,
Thế-vị chẳng-màng thử nếm chơi.
Say khước e đà quỳnh thêm lợm giọng
Nhạt phèo rắn chuyện khéo hoài hơi
Tìm người tri-kỷ nghìn không một,
Này cảnh phồn-hoa chín rõ mười.
Đèn sách, văn-chương vẽ kết bạn,
Mặc ai chê dại chết mê tơi.

Phương hoa, tiếc nguyệt

Ngồi buồn thương quẩn, thương quanh,
Thương vừng trăng tỏ, thương cành hoa tươi.
Trăng tròn nào tỉ lấy ai chơi!
Hoa non nào thấy ai người yêu hoa!
Bất trăm, trăng đã xế tà,
Bất hoa, hoa đã vệ già kém tươi.
Tàn cuộc sắc nước gương trời,
Khách trần hỏ hững thiệt đời trăng hoa

Nguyễn-đình-Tư

Tự thuật

Bốn phương hồ-thỉ chí cao xa,
Liên cục chi lan hợp một nhà.
Khoa-giáp nên xưa nay đã sẵn,
Thi-thư lối cũ dám đâu quơ.
Trong vòng danh-lợi chưa chen bước,
Cái mặt phong-trần đã sạm pha.
Chữ hiếu chữ trung còn nặng gánh,
Xuân xanh hai chục tuổi chưa già.

Lan-đình, Ng.-huy-Kỷ.

Xuân đi nhân ngâm

Xuân sang như cố hữu,
Tương kiến bất tương thân.
Tiếc cho trong ang hoàng hơn,
Bạn oanh yến bết bao lần đi lại.
Lão khu bất trí hoa lưu thái,
Nhân lại duy giác nguyệt đa thanh.
Mảnh tình chung bốn bề hênh thênh
Đến dưới nguyệt suốt năm canh thường thức.

Nhớ chữ giai-nhân nan tài đắc,
Cuộc xuân tiêu nay nhất khắc thiên kim.

Mặt nhìn mặt, cỏ kim kim cổ,
Ta hỏi ta, tân chủ chủ tân.
Não nùng thay mưa Sở mây Tần.
Tình non nước ấy mấy phần san sẻ!
Nước non xuân cảnh hoa mừng có tỉ,
Tiết xuân quang trăng nghẻ chưa già
Muốn đem xuân ngày lại thêm xuân,
Gió trẻ gi dìu dặt doanh hoa sum vầy.
Rượu xuân ngày lại thêm say,
Đào-nguyên mở lối duyên mayắp kỳ.
Chơi xuân kẻo hết xuân đi.

Bích-phong, Ng-huy-Tương

Sinh lý học trong công-nghệ

(Tiếp theo)

Bộ máy trong mình người ta với các vật bọc chung quanh người rất có quan-hệ, nhất là không-khí; không-khí không sạch, thì làm hại đến cơ-thể người. Như không-khí lẫn có khí độc, người thợ bắt phải cái khí ấy, tất là sinh bệnh; và lại trong không-khí tuy không có khí độc, nhưng vì nhiều người tụ họp tại một chỗ, thì cũng làm cho không-khí xấu đi. Công-xưởng là nơi thường tụ hội đông người, mà không-khí lại phải có thay đổi luôn mới tốt, cho nên ở công-xưởng nào mà không khí thường thay đổi luôn được, thì đồ chế-tạo so với công-xưởng khác tất là nhiều hơn.

Xem thế thì biết bộ máy trong mình người ta, phải cần có những vật tốt bọc chung quanh, thì làm việc mới được tốt, cái ấy không giống bộ máy bằng gang hay bằng sắt.

Và lại bộ máy trong mình người ta, nếu không biết xếp đặt cho thỏa thì cũng không làm được nhiều công việc, người thợ khi làm việc mà được ngồi, thì bớt phải dùng sức hơn đứng, mà công việc làm tất lại được nhiều và tốt, cho nên vị-trí của người thợ khi làm việc cũng nên chú ý, để cho khỏi hao-tổn khí lực.

Các nhẽ ở trên ấy, cốt tỉnh tiết cái khí lực tiêu hao vô ích của bộ máy trong mình người, để chế-tạo ra đồ được nhiều và tốt. Nhưng nếu khi dùng không được thuận tiện, thì làm cho bộ máy người hao giảm khí-lực. Cho nên phải nghiên-cứu thế nào khiến cho khi dụng được đơn giản và dạy bảo người ít công mà làm ăn cho tiện tiếp, thì công việc làm tất được khinh khoái. Vì như một người thợ nề, nửa phút đồng hồ xếp được một viên gạch, nếu bảy giờ nghỉ được một phương-pháp tiện tiếp hơn thì công việc mình đến gấp ba trước thì một giờ chỉ xếp được 120 viên, bây giờ thì xếp được 360 viên. Đó là lấy một việc mà nói, nếu trừ bỏ được những sự vô-ích, thì công việc làm tất là khinh khoái hơn. Nhưng mà làm được nhiều công việc thì để sinh một nhọc, chúng ta lại nên nghiên-cứu lại cái vấn-đề ấy.

Bộ máy trong mình người ta, lại có quan-hệ với tâm lý, không như những bộ máy khác. Người ta khi trong mình khí lực khỏe mạnh, vui lòng làm việc, thì công việc làm được nhiều và tốt; khi nghe trong mình một nhọc thì sinh lòng chán nản, tuy gượng làm mà cũng không ra gì. Vì thế thì giờ làm việc của người thợ, không nên nhiều quá. Không cần phải nói người chủ xưởng tất muốn đồ chế-tạo được nhiều; nhưng mà mình mệt thì giờ làm việc của người thợ, thì công việc lại làm được nhiều hơn khi làm nhiều thì giờ. Xem một xưởng chế đồ dùng về quang-học có tiếng ở nước Đức năm 1911, giờ làm việc chín giờ sáng xuống, tới mười giờ thì [illegible] mỗi kia, trước làm việc một ngày mười giờ, sau bớt xuống còn tám, mà quặng mỏ cũng lấy được nhiều thêm ra. Một xưởng chế-tạo đồ dùng về hóa-học ở Đức từ trước làm mười giờ, sau bớt đi chỉ làm có bảy giờ rưỡi, mà khí dụng chế ra cũng không kém trước.

Xem mấy việc kể ra ở trên ấy, thì biết rằng bộ máy trong mình người với bộ máy bằng gang bằng sắt khác nhau nhiều lắm. bộ máy gang sắt dùng lâu thì hư, mà bộ máy người thì dùng lâu được lắm, chỉ có việc không cho nghỉ ngơi thì hư mau. Nhưng nghỉ ngơi thì cũng như làm việc, bộ máy trong người dùng lâu thì hư, mà không dùng thì cũng hư. Nhưng hư thì không có việc gì, một ngày làm 12 giờ thì nhiều quá, làm 6 giờ thì ít quá, cái ấy thì ai cũng biết. Nhưng ma tuy công việc làm, dung hao nhiều thì giờ là ừ phải, thì lại phải khảo-sát cho kỹ mới có thể loàn tính được. Nghiên cứu kỹ-học nước Anh, để nghiên cứu kỹ công về sinh lý học trong công nghiệp, ít nhiều thợ ông lý đoán-định, những người quản-đốc các nhà máy mỗi ngày nên làm việc 9 giờ; những người phải dùng khí-lực để chuyển vận máy móc thì mỗi ngày độ 8 giờ; còn những người làm việc khai mỏ, thì mỗi ngày chỉ nên làm độ 7 giờ mà thôi.

Đó là tính công việc làm nhiều ít, để định cái thì-giờ làm việc cần người ta, nhưng còn về đường tâm-lý của người thợ cũng nên lưu-ý đến. Ông bác sĩ Johnson có nói: « Phàm việc gì trái bản tính người ta, tức thị làm một sự khoái-lạc của người ta ». Những việc công-tác là trái bản tính người ta cả. Người ta ban đêm ai cũng

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

muốn nghỉ ngơi, xem như những người cạnh gác ban đêm, thật là không có chút thú vị gì nữa. Trong xã-hội lại nhiều công việc phải làm đêm, tuy người ta làm đêm luôn, mà cũng không bao giờ quen được. Thử đem công việc làm ban ngày mà so sánh với công việc làm ban đêm vẫn kém công việc làm ban ngày một trăm phần đến sáu phần, tám phần, có khi đến mười bảy phần; vả lại người ta làm việc ban đêm, thì cần lực lại hao giảm mất nhiều hơn, mà hay sinh ra yếu đau nữa. X.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 2 Avril 1924

Hỏa-tai ở nước Mexique

Tin Mex co. — Một nhà chớp bóng bị hỏa-tai. 26 người chết, 56 người bị thương.

Paris, ngày 3 Avril 1924

Quan Poincaré tại Thứ-dân nghị-viện

Quan Poinca é đáp lại lời chất-vấn tại Thứ-dân nghị-viện có nói: Ngài muốn để cho quan Sarraut khi nào phục sức lại như cũ, lại có thể giúp nước được nhiều công-việc lớn lao nữa. Cái chánh-sách ngoại giao và cái chánh-sách nội-vụ vẫn theo một tôn phương-châm cũ, không thay đổi mảy nào. Ngài lại nhắc lại cái ý kiến của nước Pháp về cái chánh-sách đối với hạt sông Rhur. Việc trù-bình trong hạt sông Rhur, trừ hết cả các phí khoản, mỗi năm còn thu lợi được ba nghìn triệu. Ngài lại nói: Ta sẽ đem lòng thành-thực mà đồng-tâm công-tác với các nước Đồng-minh. Nếu nước Đức sai lời trái hẹn, thì Đồng-minh sẽ giả tay thực dụng. Nghị-viện hoan hô quan Poincaré.

Tại Hàn-lâm viện nước Pháp

M. Julliam trúng cử vào Hàn-lâm viện.

VÔ-TUYẾN ĐIỆN

Bordeaux, ngày 3 Avril 1924

Hội đồng các quan thượng-thư

Sáng ngày mai hội-đồng các quan thượng-thư sẽ xét việc ấn-định các hạt bảo-cử. Hội-đồng sẽ soạn bản dự-án để đệ trình thủ-dân nghị-viện.

Tại Thứ-dân nghị-viện

... bàn về việc chánh-trị Chiếu hôm nay vẫn còn bàn. Có lẽ bàn nốt ky đêm hôm nay thì xong.

Hội-đồng Giám-định

Ngày thứ sau hoặc ngày thứ bảy, các hội-đồng giám-định sẽ đệ tờ trình lên hội-đồng Bồi-thường. Các bản tờ trình ấy sẽ gửi ngay cho các bộ-quan.

Nước Đức với hội-đồng các quan đại-sứ

Nước Đức có gởi cho hội-đồng các quan đại-sứ một bức thư xin việc kiểm duyệt quân bị từ nay giao về quyền hội Vạn quốc. Nước Đức ưng việc hội-đồng kiểm duyệt đặt một cuộc điều-tra để xét xem nước Đức có thi-hành các điều khoản trong hòa-nghị hay không.

Chánh-phủ Pháp có nói Đồng-minh ưng từ nay chỉ kiểm-duyệt về năm khoản của hội-đồng các quan đại-sứ ấn-định.

Hội-đồng các quan đại-sứ sẽ xét bức thư ấy.

Việc trong hạt trù-bình

Sở quản-lý hỏa-xa lại mới nộp vào ngân-khố nước Pháp được 30 triệu francs về tiền lợi tức trong tháng mars.

Số thuế than trong hạ tuần tháng mars được 24 triệu quan

Quan Le Trocquer đi thanh-tra hạt sông Rhur đã tới Dasseldorf sáng hôm nay. Ngài đi thanh-tra các miền có quân đóng.

Các báo nói ngài sẽ hạ lệnh cho các quan chức Pháp, để hiểu thị cho các nhà kỹ nghệ Đức biết nếu họ lại gia han các giao ước về sự cho các mỏ và các xưởng làm việc, thì họ được lợi những thế nào. Nhược bằng họ lại thụ động để kháng thi chánh-phủ Pháp sẽ thương-nghị với chánh-phủ Bỉ, rồi thi-hành mọi phương-sách khiến cho ai nấy phải đổi cái thái-độ đi.

Cavile, ngày 2 Avril 1924

Cái nạn đình-công ở Hongkong

Hai nghìn người Trung-hoa làm việc ở xưởng tàu Kowloon đình-công, để tỏ tình bất-bình về việc phá mấy cái nhà họ vẫn ở xưa nay. Mấy cái nhà ấy phá đi để lấy chỗ làm rộng thêm xưởng tàu ra. Linh cảnh-sát phải đi tuần luôn để giữ gìn trật tự.

Cái nạn cấm châu ở Phi-luật-tân

Ở tỉnh Isabelle có tin đến nói rằng nếu chánh-phủ không cấp ngay tiền cho để trừ cái nạn châu chấu, thì nhân-dân sẽ bỏ đói kém mất. Tiền trợ-cấp trước đây hiện đã tiêu hết rồi.

Một đường hàng không ở Trung-hoa

Ở Shanghai có tin đến nói rằng nay mai sẽ có một đường hàng không mang thơ từ Shanghai đến Hong-kong, mà có mấn sẽ ở Ning-po, Wentchéou và Amoy. Thư tín chở bằng tàu thủy mất 60 giờ, thì chở bằng tàu bay mất có 5 giờ.

Nước Pháp với Trung-hoa

Ở Bắc-kinh có tin đến nói rằng nước Pháp không ưng lời nước Trung-hoa xin lập một cuộc hội-nghị để bàn về việc quan-thuế, vì nước Trung-hoa không chịu nộp cái bồi-khoản quyền-phỉ bằng kim-tệ phật-lăng.

MỘT TÊN KẺ CƯỚP CÓ NGHĨA

Bạt-tiên Trava l can về tội ăn cướp phải ăn 10 năm khổ sai mới chết ở đảo Rê, lên ấy làm nghề trộm cướp, nhưng cũng có một cái sự nghiệp rộng.

Tên ấy là trùm một bọn đi ăn trộm ăn cướp ở Pháp và ở Mỹ, đã nổi tiếng là một tay trộm cướp đại bợm từ khi còn ít tuổi. Nhiều phen lẫn ăn trộm các nhà khá h-sản và các nhà ngân-hàng ở Touraine và ở Monaco lắm lại vào tận tòa án mà cạy tủ bạc lấy tiền. Lại một lần giả ra hiệu cho một cái tàu thủy đỗ lại, rồi đem đảng mình lên cướp trên tàu.

Người ta kể chuyện tên ấy đi ăn cướp, nhưng tính không hay giết người. Hắn bị một-tnám cảnh-sát các nước trọc nã gắt-gỏi, nhiều phen rất là nguy-hiểm cho hắn, thế mà hắn không hay giết ai. Một lần người ta kham thấy hai khẩu súng, hắn cũng nói: Xin xét cho rằng súng này không có đạn, tôi dùng súng chỉ để dọa cho người ta sợ mà thôi, chứ không dùng súng để giết người. Lúc khám súng quả nhiên không nạp đạn.

Travail lại biết yêu nước.

Trong buổi chiến-tranh mới rồi, Travail trốn ở Thụy sĩ. Hắn có công ăn trộm các giấy má ở bộ đại sứ nước Áo ở thành Berne cho sở trinh-thám của chánh-phủ nước Ý.

Travail trốn ở thành Berne, có quen mấy người trinh-thám của Đồng-minh, nên hắn biết rằng sở trinh-thám nằn dùng mấy bức giấy mà hiện để ở bộ đại-sứ nước Áo. Hắn bèn quyết chí cùng mấy người đồng đảng vào bộ đại-sứ nước Áo lấy được giấy má nhưng không nói trước ý mình cho ai biết cả. Một bữa hắn trèo tường vào trong bộ đại-sứ nước Áo. Vào trong buồng giấy hắn thấy một tủ sắt lớn nhưng chìa tủ sắt lại có một thứ máy, hễ ai cạy cửa thì máy nổ lên. Travail bèn quay tủ sắt đi, rồi đục thủng đằng lưng tủ ra. Hắn lấy được nhiều giấy má và 25 000 lires. Trong các giấy má lấy được, có một quyển sổ ghi những người của chánh-phủ Áo sai đi trinh-thám ở nước Ý, và một quyển sổ biên những người thông tin tức cho các nước Đức-Á. Sang bốn sau Travail đem các sổ ấy đưa cho bọn trinh-thám nước Ý. Hắn chỉ giữ lấy 250 000 lires lấy ở bộ đại-sứ nước Áo mà thôi, chứ Ý trinh-thám thưởng cho gì hắn cũng không lấy. Nhờ có giấy má ấy, sở trinh-thám nước Ý mới biết tiêu những kẻ trinh-thám có bổn-tịch mà bắt, và tên những người khả nghi mà giữ gìn. Trong khi xử cái án mà hắn bị án 10 năm khổ sai, hắn không có nói gì về việc ấy. Mã đến mới đây hắn mới chịu nhận đến. Chánh-phủ nước Ý rất cảm về cái công ấy, nên quan đại-sứ nước Ý có xin cho hắn được ở đảo Rê. Nay hắn sắp được ân xá, tại bản chất.

NHÂN-DÂN ỦY-VIÊN TRƯỜNG MỚI Ở NƯỚC NGA

Nước Nga từ lúc Lénine qua đời thì đã Rykov kế nhiệm Rykov sinh ở xứ Saratov về công bộ nước Nga năm 1881, năm nay bốn mươi ba tuổi, trước hồi nước Nga cách mệnh năm 1917, Rykov vì theo đuổi công việc cách mệnh, phần đối với chính-phủ, từng một lần bị bắt ở Archangel, ... lại bị bắt phải đày ở Tay-bá-lợi-á; lúc cách mệnh thành công, được cử làm nội-vụ ủy-viên; năm 1919 làm kinh-tế ủy viên-trưởng. Đương lúc ấy nước Nga bị phong tỏa không giao thông được với nước nào, tình hình kinh-tế rất là nguy ngập, Rykov cùng với Taurupa giữ Lénine đảm nhận cái công việc cung-cấp lương-thực cho nhân dân, rất có công lớn, từ tháng sáu năm ngoái Lénine bị đau phải nghỉ dưỡng bệnh thì bết thảy sự vụ chính-phủ Soviet về tay Rykov quan xuất cả. Người tính-tình ôn-hậu, thuộc về ôn-hòa công-sản đảng, khéo điều hòa sự xung-đột trong các đảng-phái; trong công sản đảng nước Nga có tả-đảng với hữu-đảng đều xu về cực-đoan, cứ thường xung-đột nhau luôn, nhờ có Rykov điều-hòa mà công việc được chu-toàn chút lọt, Lénine chết rồi, thì Rykov ra cũng không ai kế nhiệm nổi vậy.

BẢN-BÁO ĐẶC ĐIỆN

Thái bình, 4 Avril

M. Cơ, chủ-sự nhà giây-thép Thái-bình bỏ việc trốn đi đâu mất tăm đem đồng, chưa rõ có phải là vì tiêu mất tiền ấy mà M. Cơ trốn đi không, vì thìa khóa tủ cũng đem đi mất.

Cuộc thi thơ

Của Nasô-tại-Quyền sẽ-ệ

MMCXLVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu xưa nay vẫn bải sùng.
Nao-học ngưỡa khơi tràn nước Việt,
Di-luân cộ chống vững non Nùng,
Thương-đ nh ngày tốt bay nghi-lễ,
Đại-lại quan sang tế hội-đồng.
Bao thành như trời tâu cũng tỏ,
Đời vững nhà-ng vật đứng mà trông.

MMCXLIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu đề thơ ấ ma hồng.
Hai nhân lương cao ngang đầu Bắc,
Tam quan cửa mở ngất kinh Đông.
Núi Nùng sắng vững lời than phượng,
Sắc Gi am chung quanh vẻ quân rồng.
Dao bể đỏ tay khôn chuyển được,
Gio trao lên tặng thoảng như không.

Phùng phẩm-Tứ
66, Route Mandarine, Hanoi

MMCL

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu mạo ai xây vững cột đồng.
Khai-thưa lượng truyền sau chửa kịp,
Lý-hoàng gia tác há không lòng nhật,
Lạ-lương bốn mặt cao lồng lộng,
Trò dậu muôn thu khó dượng nông.
Trải mấy giờ mưa còn mãi nã,
Này ai ngẫm cảnh nhớ ai không ?

MMCLI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Kẻ đóng-m đến từ đâu khôi lửa hồng.
Hòa trai gió Âu cung chẳng chuyển,
Đạo phong mưa Á vạch không long.
Trong bà lại nhớ công tiên-bối,
Thấy cảnh chưa quên nỗi cô-nhoang.
Uớm khách trung nhao đâu vắng nhỉ,
Cơ sao phụ nữ bết tôn sư ?

Phạm huy-Chiêu, Thái-bình

MMCLII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-... Đạo không là dấy nhớ gốc không ?
Giao-hòa lưu truyền tư nước lỗ,
Cương thường rạng tỏ khắp miền Xuan thu tế lễ ngày đưa cả, Đông, Âu Á quan chiêm vẫn quý sùng
Bể thanh rưng nhọ à-trách mãi,
Dựng đền Văn-miếu p ượng thờ chung.

Trần quảng-Vân
Sinh-viên trường Cao-đẳng Công-chính

MMCLIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Nọ nức cùng nhau mở đạo chung.
Cửa Khổng ra vào nên trí sáng.
Sân Trình đi lại thấy gương trong.
Dựng bia gai đề bền sông Nhị,
Lập miếu thờ riêng cạnh núi Nùng.
Âu Á tâu trao tuy biển đổi,
Ơn đây ngẫm nặng nhẽ nào vong.

MMCLIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Âu Á giao-thông vẫn một lòng.
Hình phục oai phương toàn đất Bắc,
Tôn nghiêm công-đức khắp trời Đông.

Thạch bi, cỏ-miếu khơi dòng Nhị,
Bút chúc, nghiên son gác ngọn Nùng.
Kẻ khuất người còn tình xiết kể,
Thắp hương cùng khấn một lời chung.

MMCLV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Nước tiếng nho-lâm cõi Á-đông.
Nhờ lượng hải-hà truyền đạo Hán,
Ơn người trí dũng đắp nền Hồng.
Luân-thường từ trước gương còn sáng
Phong-hóa ngày nay giá vẫn trong.
Công-đức tạc ghi Nùng với Nhị,
Lửa hương gìn giữ tấm lòng trung.

Phùng-gia-Huệ
87, Rue des Teinturiers, Hanoi

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 21 độ
15 giờ 22 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Thứ bảy, 5 Avril 1924
S. Julienne

Âm-lịch

Mồng 2 tháng ba, năm Giáp tí

Nay Giáp-dần
Hành Thủy Sao Vĩ, Trực Khai
Kỵ: Khai-trương, Thưa, Trác đá, kỳ phúc.
Nghi: Quan vũ, Nhập học, Xuất-hành, Khai-thị, Hôi-hiu, Giải trừ, Tu-tạo, động-thổ
Thanh-minh

Giá bạc. — Kể từ ngày 4 Avril 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 8 40.

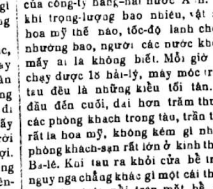
Thi giá quốc-tế. — Ngày 4 avril 1924 3% 56 20 - 4% 1917 61, 4 % 1918 61. — 5% 1915 1916 69 85. — 5% 1920 87.30. — 6% 1920 83 15.

Việc chuyển vô-tuyến-điện của ta với Pháp. — Sở Bưu-điện bảo cho hay rằng từ nay các điện-báo riêng muốn gửi qua đường Singapore, trừ các mandats điện-báo và các điện-báo gửi chậm (Télégramme différé) không kể, thì được nhận gửi sang Pháp bằng đường vô-tuyến cả.

Nhà Bưu-điện. — Nhà bưu điện thứ hạng ở Cửa Gấc (Nam-kỳ) nay đổi làm nhà bưu-điện thứ hạng kể từ ngày 1er avril 1924.

Cuộc bầu cử nghị-viện Pháp của Nam-kỳ. — Báo *France Indochine* có đoan rằng M. Alapetite Nam-bộ-Gia-Định người nhận lịch đại Pháp đến và bầu cử nghị-viện Pháp tại Nam-kỳ cũng ra ứng cử.

Phòng Thương-mại. — Phòng Thương mại đến tối thứ hai 7 avril này sẽ họp để bàn về việc buôn bán với Nhật-bản, nhân vì nay mai ông hội-trưởng được đi phái-bộ với quan Toàn-quyền. Ba ông nội trưởng ở ông Thương-mại Hanoi, Haiphong và Saigon trong khi đi được gặp, thì liền phụ cấp ở dưới tàu sẽ được 10 đồng một ngày và ở trên cạn 3 đồng một ngày.

Ai tín. — Bản-quán được tin buồn rằng M. Nguyễn-văn-Huệ, tá thế tại qui-xá, phố hàng Bông số 218, Hanoi, hồi 8 giờ sáng hôm nay.

Đến ngày mai mồng 2 ta tức 5 avril 1924 sẽ làm lễ cất đám, an táng tại địa-phận làng Hoàng mai.

Vậy có mấy lời kính viếng ông và chia buồn cùng qui-quyến.

LỜI CÁO PHÓ

Chúng tôi lấy làm đau đớn kính cáo để các ch, các ông, các bà cùng các thân bằng cố hữu được biết rằng:

Ông NGUYỄN-VĂN-HUỆ

là phụ-quân, thân-phụ và nhạc-phụ chúng tôi đã tạ thế hồi 8 giờ sáng hôm nay, tại tệ xá phố hàng Bông, số 2 8.

Chúng tôi định đến ngày mai là mồng hai tháng ba tức là 5 tháng tư tây, hồi 8 giờ sáng, thì cất đám và an táng tại địa-phận làng Hoàng-mai.

Vị vong-nhân: Nguyễn-thị-Trực,
Con-trai: Nguyễn-văn-Xuân,
Nữ tử: Nguyễn-thị-Chung, Nguyễn-thị-Trọng, Nguyễn-thị-Hạ,
Tế-tử: Nguyễn-năng-Đắc, thâm-tá ngạch Canh-nông.
Nay cáo phó

Lời đăng báo nay thay giấy cáo phó

Tòa Thượng-thẩm — *Hình-hung* — Vì chuyện trăng nhau đất, tên Đặng-đình Giao đánh một người làng tên là Lương bị 7 thương phải đau mất một tháng không làm việc được, tòa Nam-án tỉnh Bắc-ninh phạt tên Đặng-đình-Giáo 2 tháng tù và 1 đồng. Tòa Thượng-thẩm y án.

Lại có một thám g. — Tên Tô-Tỷ tức Lý-Lai và Ng-văn-Ôn trước có đi thám thính cho một người mật thám phụ, lấy tiền hoa hồng để nuôi thân. Sau thấy người mật thám phụ vì có tội phải đuổi, lại cứ đi các nơi tự xưng là mật thám đặt ra đọa lương dân lấy tiền kiếm ăn. Tòa Nam-an tỉnh Thái-bình phạt tên Tô-tỷ và Ng-văn-Ôn mỗi tên 2 tháng tù và bắt hai tên ấy phải bồi 10 đồng cho bên nguyên đơn. Tòa Thượng-thẩm y án.

Tự tiện bắt giam người. — Trước mẹ tên Doãn-văn-Gợi có mua một người con gái tên là Tuị-lài làm con nuôi. Sau khi Thị-lai lớn lên, người mẹ ép lấy con trai là Doãn-văn-Giới làm vợ. Người ấy không chịu thì tên Doãn-văn-Gợi sì nuốc đánh đập cắt tóc gửi ở nhà không cho đi đâu cả. Hồi thì tên Gợi khai là cô ấy Thị-lai làm vợ, nhưng cưa vào số giá tau, sau vì Thị-Tai phạm lỗi cô trốt cắt tóc tòa Nam-an kêu Văn-yên phạt tên Doãn-v Gợi 3 tháng tù và bắt phải bồi 5 đồng cho Thị-Tai. Tòa Thượng thẩm y án song cho nưởng tội tù án treo.

Đe cho tên can phạm trốn. — Ng-văn-Trâu là tuần đinh bị thua về việc nhân canh một tên can phạm đợi giải lên quan, rồi để trốn mất, phải tòa Nam-an lĩnh Hà-nam phạt 2 tháng tù, nay được tòa Thượng-thẩm tha, vì xét không đủ chứng cớ.

Ăn cướp. — Tòa Nam-án tỉnh Thái-nguyên phạt tên Trần-văn-Đang, Ng-v-Bục, Ng-v-Ngương, Ng-v-Bao

Còn tiếp trên bà. coi thở hai!

56 9

BẠCH-TUYẾT LƯU-NGÂN

(Ngôn-tình tiểu-thuyết)

Truyện một cô nữ-sĩ người nước Anh, học rộng tài cao, khinh thân trọng nghĩa, cảm cái ơn tri-kỷ của người yêu, mà chịu đem âu thị mình ra cho người thích chữ đều màu rơi thịt nát cũng chẳng quản gì đến thân. Cái nghĩa-tâm hiệp-cốt của cô, thật đạn-cổ mỹ nhân chưa ai bì kịp. Chuyện chép rất lý kỳ, vậy xin dịch ra để công hiến các bạn độc-giả.

PHẠM-BÙI-CẦM dịch-thuật

Tư-đức nói :

— Muôn đội tấm lòng từ-thiện của tiên-sinh. Nhưng nay tiện-thiếp cũng không dám phiền nữa.

Thấu-tư không nói, đứng dậy cáo từ rồi lui ra, khi ra đến ngoài phố, bụng lại nghĩ, mình cũng hỏ thật, sao lúc bấy giờ mình không hỏi ngay xem sau này nàng định cái cực ra thế nào ? Nàng là thân con gái, dẫu còn xanh, tuổi còn trẻ, cha mẹ không có, chị em thì không, thế thì nàng biết nương tựa vào đâu được. Khốn nỗi từ khi vào trong nhà, trông thấy cái thây người chết, bao nhiêu lời nói chữa chất ở trong óc, quên bẵng đi mất cả, miệng ngọng ra không nói nên lời. Lại nghĩ thôi ta để khi nàng chôn cất cho em xong, lấy giờ ta sẽ lại đến xem sao cũng được.

Hai ngày hôm sau, Tư-đức mua quan vàn khâm liệm cho em, khi tòng táng cũng chỉ trọi có một mình đi ma thôi, chôn xong mới mình lủi thủi trở về, ngồi bên lò sưởi. Bụng nghĩ mình cũng không thể nào ở cái chỗ này được nữa, giường không để đó, người khuất còn đâu, khi ăn ở lóc ra vào, càng trông thấy lại càng thêm đau ruột, thôi thì ta đi chỗ khác cho nó khuất mắt đi. Nhưng lại nghĩ bỏ đây mà đi thì biết đi đâu bây giờ. Đã bay rằng con đường bất mực, cũng du mưu sinh, nhưng đã trót đánh nước vơi Mê-nhân 5 năm, thì đi làm sao cho thoát, và trong giấy hợp đồng lại bắt buộc rằng: không những không được làm sạch mà thôi, dẫu đến những bài đoàn thiên, cũng cấm không được viết. Vì phỏng một người khác mà ở vào cái cảnh ngộ ấy, thì cũng đến phải đề dẫu phủ tuổ, cầu lấy cái lợi chút đỉnh cho đoạn thăng quan ngay : nhưng Tư-đức thì quyết nhiên không thế được, nàng là một người kỳ kiệt nữ-tử, thà rằng nhịn đói chứ không chịu khuất thân làm tôi cho thằng đưa ở nhà trời, vận gan vất óc ra, cho nó ngồi nó thu lợi. Nhưng khốn nỗi không làm thì lấy gì mà ăn ? Và chẳng đem vàn ra bán với đời, vẫn hay cho mấy ai người biết vàn, xưa nay trên con đường văn-tự, người được tiếng với đời có mấy ai đâu, còn tại toàn thị là những phường đỏ kiết, được bữa sớm, mất bữa tối, gian nan bách kế, mới kiếm được một miếng mà ăn. Than ôi ! văn-tự đã không thể đem đổi lấy tiền, thì văn bút dẫu có rồi rào cho lắm, cũng không thể đem mai ra mua ăn, Ann-ngan đã có câu rằng: cây thì phải có quả, cây mà chỉ có hoa không có quả, thì có ích gì cho người, cũng là phải ấm. Xét ra cho cùng, thì ở cái đời này, cái tài ở đây tai, cũng với cái tài ở ngòn bút, thực khác nhau mọi vực mọi trời. Người đời họ thay kế quyền cao chức trọng mà nịnh hiền tiên tâm, thì họ cho là kẻ có tài. Tài lấy tiền, tài làm giàu, ra vào cửa hầu, luồn cúi bằm mưa, cực mọi bạc đỏ kiết ngôi viết văn, bọn p.uốc được cho ai, mà ai nó trọng. Cuộng những bợ không trọng-mà thôi, thương khi họ lại khinh rẻ quét quen mặt cũng có. Coi vậy thì biết tư-đức dẫu có tài cao học rộng, chữ tốt văn hay, nhưng cứ ở mãi đây cũng đến chết đói mà thôi, quyết nhiên không kiếm được một đồng vậy. Và chẳng nàng giao du lại hẹp, cùng với các nhà danh-sĩ đương thời, vốn không từng đi lại quen biết bao giờ. Giả như nhà ở vào những cỗ thông đồ đại-phú hoặc giả con có kẻ làm tai, giao dem con mắt xanh mà thường thức đến ; nhưng lại ở trạt vào mất cái chỗ na g cũng ngồi nêm nay các lắc thơ-na, trong-gia, không ai là người biết đến mình, như vậy thì làm gì mà cuống cuồi đòi Cao nên nang người ấy làm ra làm.

Thôi nàng đi trong lòng cảm-xúc, tự nghĩ ta còn tiếc rẻ cái chỗ nay làm gì. Và cửa nhà cuống có, thân tuổi thì không, đi đâu mà chẳng được. Cuộc nào có người anh hộ đi truyền gạo ở Nữu-ây-ran. Khi thấy cuốn sách Thệ-ngôn ra đời, người ana cũng có viết thư về khen ngợi. Vậy thì sao ta không sang đó nương nhờ anh ta, may ra được cuốn yên-thảo, và lại thoát khỏi cái vong Mê-nhân lang ấp. Kể xong điều tư-nang, còn được hơn 20 bảng, ban các đồ vật vẫn, cùng sách vở bắt giấy cũng được 30 bảng nữa. Lấy một cái vé tàu nang ba, cũng còn dư được năm ba bảng, để làm lộ-phí đi ăn đường. Tung sự sang nước anna mà có đến nỗi nào, cũng còn hơn rằng ngồi đó tay mà cạu cực. Tuan ôi ! đây bỏ tay mà cạu cực. Tuan ôi ! cái cảnh khổ nào lại còn hơn cái cảnh này vậy. Ngay đêm hôm ấy nàng lên viết thư gửi đến cho anh.

CHƯƠNG THỨ V

Một buổi chiều ngày thứ năm, có một chiếc tàu rất lớn khởi hành từ cửa bể Thái-mai-sĩ, mở máy chạy về hướng nam, chiếc tàu đó tên gọi Kuang-cat, là một chiếc tàu đẹp nhất của công-ty hàng-hải nước Anh. Cứ khi trọng-lượng bao nhiêu, vật sức hoa mỹ thế nào, tốc-độ lanh chóng nhường bao, người các nước không mấy ai là không biết. Mỗi giờ tàu chạy được 18 hải-lý, máy móc trong tàu đều là những kiểu tối tân. Từ đầu đến cuối, dài hơn trăm thước, các phòng khách trong tàu, trần thiết rất là hoa mỹ, không kém gì những phòng khách-sạn rất lớn ở kinh thành Ba-lê. Khi tàu ra khỏi cửa bể trông phố lớn trôi nổi trên mặt bể vậy. Thoạt tiên tàu còn chạy từ từ, đường chưa muốn đợi bằn, sau rồi hai bánh xe chuyển động lắm lắm, khoi tỏa mây bay, sóng lượt nghìa trùng sóng cả. Đứng trên tàu nhìn xuống hai bên bờ bể, nhà cửa núi non, lì tì chỉ bằng hạt đỗ, dần dần trông tuyệt mù không thấy gì nữa. Bấy giờ ở trên tàu, có một người con gái, đứng tựa lan can ngắm trông mặt bể, hãi hùng hoa cỏ, e ngại tuyết sương. Nghĩ ngùi cố-quốc tha hương, ngồn ngang trăm mối tơ vương bên lòng, xa trông mây nước mù mùng. Người ấy là ai ? Chính là nàng Tư-đức vậy.

Nàng bấy giờ trong lòng buồn bã, xa ngồi phận mình, thật chẳng khác như chỉ cẻ là bơ vơ, theo dòng nước chảy. Tàu đã chạy xa rồi, mà nàng cứ đăm đăm, trông với về nơi cố-quốc, không phải rằng nàng có còn quyến-luyến gì cái đất nước Anh nữa đâu, c ẳng qua trong đất nước ấy, còn có ba thước cỏ-khâu, vài nông một nấm, tình thâm muôn đoạn, bia đây mấy hàng, ấy chính chỗ đó là chỗ nàng vẫn thường cạnh cánh bên lòng vậy. Nàng lại ngại rằng con người ta, ai đẻa lúc lâm-kỳ, cũng có kẻ đưa người tiễn, kẻ nhơ người thương, nay m nh bước chân ra đi, nào ai là kẻ tiễn đưa ? nào ai là người thương tiếc ? Nghĩ đến đấy, bỗng chốc nhớ đến Thấu-tư, chẳng thật là một kẻ khôn thiêng, vì ta mà chẳng vứt bỏ một cái sản nghiệp rất lớn, tấm lòng nghĩa hiệp, lại càng đáng qui biết dường bao ! Nương thôi chắc rằng từ nay mà đi chẳng không còn có dịp nào còn được trông thấy mặt nhau nữa.

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
KEO TAY
BỌC VÀNG
Mỹ mỗ keo,
15 châu-kinh
Mũi và kim
cũng tô-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá..... 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Rue Paul Bert, — HANOI
2099

防瀉內祠
泰金號正
茶名子獅
Bản-hiệu đã lâu năm chuyên môn bán các thứ chè tàu Ô-long, Liên-tam. Thầy-tiền, tại Haiphong hiện là KIM-THÁI, số nhà 140, ở phố Khach, và có gửi bán ở các hiệu trong Nam-kỳ, Trung-kỳ, Bắc-kỳ, và hiệu tại Hanoi, phố hàng Ngang, số nhà 3 cũng có một chi-điếm mới mở. Vậy xin kính mời các quý-khách đến mua hoặc ở xa viết thư đến bản hiệu mua cũng được.
Xin nhắn cho kẻ các hiệu chè :
KIM-THÁI hiệu sư-tử ; CÔNG-THÁI hiệu kỳ lân và LÂM-MẬU, tam-hỷ, ngũ-phúc, tam-nguyên.
Các thứ chè của bản-hiệu thứ nào cũng có thưởng cả.
KIM-THÁI
Haiphong, phố Khach, số 140
Hanoi, phố hàng Ngang, số 3
2101

HIỆU
MINH-DƯỠNG
MAI-CHÍNH TỔNG-CỤC
của Bộng pháp Yên-thảo công-ty
BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ
CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ XÌ GÀ
Giáp phố hàng Gai số 87

XIN XEM CHO KỸ
"Phần nhiều các quí-khách xem báo thấy cổ động cao-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ.
" Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đông-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi."
Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

và Hà-văn-Sáng mỗi tên 5 năm khổ sai về tội ăn cướp và bắt các tội nhân phải liên đới với nhau bồi 80 đồng cho nhà bị mất cướp. Tòa Thương-thẩm tăng tội tên Bộc lên 7 năm khổ sai và những tên khác lên 10 năm khổ sai và mỗi tên tội nhân khi hết hạn khổ sai phải 10 năm quản thúc.

Giả mạo. — Vũ-văn-Đỉnh, Đỗ-văn-Thảo và Cao-văn-Khiêm bị thưa về việc giả mạo chức phận trong làng làm sổ đinh và lính thế cẩn cước đều trí trá phải tòa Nam án tỉnh Ninh-bình phạt mỗi tên 2 tháng tù, được tòa Thượng-thẩm lượng tha cho cả.

Tự-tiện bắt người. — Tên Đinh-văn-Chấp là lý-trưởng thu sưu thuế trong làng. Có một người tên là Trần-v-Trác chưa lo được tiền nộp thì tên ấy lấy quyền là lý-trưởng bắt giam người ấy và đánh cả mẹ và anh em người ấy lôi tiền ra. Tòa Nam án tỉnh Hải-dương phạt tên Đinh-văn-Cấp 2 tháng tù. Tòa Thượng-thẩm giảm cho tên ấy xuống 2 đồng vì tội tự-tiện giam người. Còn việc đánh đập thì không đủ chứng cớ.

Tự-tiện bắt nợ. — Một người tên là Ngô-v-Mỹ nợ của tên Bùi-Đ đến hạn chưa trả. Một hôm tên ấy đến đòi không thấy ở nhà bèn mình sinh sự cãi nhau với vợ người có nợ. Đến lúc thấy người có nợ về lại núm lấy lôi về nhà giam mãi đến hôm sau mở giải vụ là đòi nợ không trả lại lên đánh mình. Tòa Nam án tỉnh Hà-đông phạt tên Bùi-Điền 2 tháng tù. Tòa Thượng-thẩm giảm cho tên ấy xuống 2 tháng và y theo bồi thường.

Hòa gian. — Một người tên là Ng-Vinh đi lính thợ sang Pháp ở nhà vợ là Lâm-thị Tỷ phải lòng tên Trần-gia-Mộ rồi lấy nhau. Khi người lính về làm đơn thưa vợ, đòi tiền cưới lại. Vì không thưa về việc hòa gian, mà việc đòi phi-tổn cheo cưới là việc hộ cho nên tòa Nam-án tỉnh Nam định tha cho Trần gia-Mộ và Lâm-thị-Tỷ. Tòa Thượng-thẩm y án tha.

Đánh người. — Một người tên là Xuyên ra đồng đi có ý dẫm chân vào ruộng lúa của tên Phạm-văn-Đào. Vì thế ba bên cãi nhau rồi tên Đào đánh người kia bị thương. Tòa Nam án tỉnh Hà đông phạt tên Phạm-v-Đào 1 tháng tù. Tòa Thượng thẩm giảm tội cho tên ấy xuống 15 ngày tù.

Ăn trộm lúa. — Tòa Nam án tỉnh Nam-định phạt tên Ng-văn-Hên và Hoàng-v-Đại mỗi tên 3 năm tù về tội ăn trộm lúa. Tòa Thượng thẩm giảm tội cho hai tên ấy xuống mỗi tên 2 tháng tù.

Ăn trộm và chứa trâu ăn trộm. — Tòa Nam án tỉnh Nam-định phạt tên Trần-Hiếu, Trương-v-Thu và Trần-văn-Ma mỗi tên 5 năm tù về tội ăn trộm và chứa trâu ăn trộm. Tòa Thượng-thẩm tha cho tên Ma và giảm tội cho 2 tên kia mỗi tên xuống 3 năm tù.

Tiểu-thuyết. — Kỳ báo hôm nay đã bắt đầu đăng bộ tiểu-thuyết « *Ngẫu-mộ Tái-sinh-duyên* » là một bộ tiểu-thuyết rất hay trong các bộ tiểu-thuyết Tàu, chẳng kém chi sự-tích Mạnh-lệ-quân vậy. Sau khi đọc bộ « *Tục Tái-sinh-duyên* », rất nên xem bộ này.

Bắc-kỳ Công-chánh Ích-hữu hội. Hội Ích-hữu tòa Công-chánh Bắc-kỳ đã họp đại hội-đồng thường niên tối hôm qua, 3 avril 1924 tại nhà hội Trí-trí ở phố hàng Quạt số nhà 59.

Khi bàn xong các công việc thì bầu lại ban Trị-sự năm 1924, những ông có tên sau này được trúng cử :

Chánh hội-trưởng : M. Vũ-đình-Chung, phó hội-trưởng : MM Lê-văn-Huyến, Nguyễn Ưng ; chánh thủ-quỹ : M. Nguyễn-văn Quý ; phó thủ-quỹ : M. Trần-duy-Quy ; chánh thư-ký : M. Nguyễn-văn-Thao ; phó thư-ký : M. Cha-xuân-Côn ; kểm-soát : MM. Đặng quang-Dụ, Đỗ đình-Quế ; thu tiền : MM Nguyễn-văn Minh đi Huế, Ngô-vi-Tá ; thẩm hội-viên 5m : MM. Trần-trọng-Phan, Ngu ễn-v-Roanh ; Tư-vấn nghị-viên : Trần-trọng-Thu, Nguyễn-đình Đức, Nguyễn-hữu-Quy, Nguyễn-văn Phúc.

Ngạch Học-chính. — MM. Ng-thuy-Tỉnh, Hoàng-văn-Nhạc, trợ giáo tập sự, được thăng trợ giáo thực thọ hạng tám.

RẠP CHỚP BÓNG PALACE
Chương-trình từ thứ tư 2 đến thứ bảy 5 Avril 1924.
THỜI SỰ
Chuyện LE RACHAT
Hí-kịch rất hay, có 5 phần
Do *Dimitri Buchowitsky* sắm cảnh
Có Mlle *Pola Negri* diễn.
Sau phần thứ hai chuyện
LE RACHAT thì entr'acte

Tòa án Trừng-trị. — Chiều hôm qua tòa án Trừng-trị đã nghe luật-sư của M. Ng-mạnh-Bổng bị thưa về việc lấy gấy má và gắn biển lại của hội Tương-tế-hữu-xã của ông luật-sư của hội ấy, rồi thu cho trắng ăn.

Danh dự bội tinh. — Các ông làm ở công-ty xe lửa Vân-nam có tên sau này đều được thưởng danh dự bội tinh (médai le d'honneur) :

Bội tinh bạc hạng nhất

MM. Ng-đình-Cường tức Thành, số 93 bộ, Vũ khắc Nhương tức Cung, số 2119 Ng-văn-Huế, số 6 đều là tham biện xe lửa, Bùi-Tấn Quế, số 13031, thư-ký xe lửa.

Bội-tinh bạc hạng nhì

MM. Ng-hữu-Quy h. thư-ký xe lửa, Phạm-v Lan, hội lọ (ký vẽ), Ng-v-Bình, phụ kíp Phạm-v-Thệ, Ng-văn-Tung cai coi dương và nhà máy, Ng-xuân-Phương xếp ga, Nhân-v Giêm phụ kíp, Ng v-C iêu *facteur*, Lưu-v-Bảy thợ mộc, Ng -ă-Cảnh, thợ rèn, Trần-v-Kim xếp kíp, Ng-v-Hai lão xe, Đào-v Phát xếp thợ mộc, Lê v Bang thợ mộc, Dương v Kim thư-ký, Ng văn-Quát cai coi dương và nhà máy, Đặng-bá-Như cu-li đẩy xe lorry trên đường sắt, Nguyễn-v-Lan, người cắt đường sắt.

Tiền phụ cấp cho lính tập làm việc ở nhà điện-báo. — Các lính tập làm việc ở các nhà điện-báo Bắc-phong-Sinh và Than-moi thì mỗi tháng được 5 đồng phụ cấp.

Việc rủi ro xe điện. — Quan Biện-lý Hanoi đã cho xét về việc một người đàn bà ở phố Mới là Ng-thị-Hai bị ngã xe điện rập ngón chân cái ở đường Huế hôm nọ.

Thảm trạng. — Sáng hôm qua hồi 6 giờ, người ta thấy một cái xác đàn ông chừng 40 tuổi nằm ở trước cửa nhà số 160, đường Huế.

Sở Cẩm phái người đến khám không thấy thương tích gì ở ngoài nên đã cho đưa đến nhà xác

BÁN HẠ GIÁ
Giá bán lẻ tại Hà-nội
Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. 0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. 0. 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) học vào hộp bán kín, mỗi hộp hai mươi điếu. 0. 20
2067

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Thường người chữa cháy. — Nhà máy sợi có độ lên quan Bốc-lý Haiphong để nhờ ngài thưởng cho những người đã hết lòng hết sức cứu hỏa tai mấy hôm trước tại nhà máy sợi Hải phong.

Bệnh đậu mùa. — Một người cắp một cái xác con gái nhỏ chết về bệnh đậu mùa, đã bị bắt ở đường Cát và đưa đến nhà thương lấy. còn xác đưa bé ấy thì đem vào nhà xác.

Ở đường Sadi Carnot lại thấy xác một đứa con gái chừng ba tuổi, cũng chết về bệnh đậu mùa.

Ở gần cầu xe-lửa lại có xác một đứa con gái độ lên ba, không biết căn cước ở đâu, cũng chết về bệnh ấy, khám rồi cũng đem vào nhà xác.

Bệnh chó dại. — Từ ngày 1er décembre 1923 đến ngày 31 mars 1924, đơn kê người bị chó cắn đến 52 người, quan chánh sở Tuần y đã khám nghiệm ra thì trong 52 người ấy đến 29 người ngờ là bị chó dại cắn.

Trong tháng mars mới rồi, bắt được cả thảy là 352 con chó. Trong số những con chó bắt đó, thì 341 con đã đánh chết, 6 con cho đem về, còn 5 con nữa thì phải phòng giữ.

Ngày thứ tư mới rồi, 2 avril, bắt được 17 con chó ở ngoài đường, đã đem cả xuống nhà nuôi súc vật.

Chiều hôm ấy, một người làm công ở nhà máy sợi, bị con chó của công ty ấy cắn đau lắm, đã đưa vào nhà thương rồi.

Thất cổ. — Một người đàn bà chồng giao cho một số tiền to để chi tiêu việc buôn bán, vì đánh bạc thua mất cả, nên đêm 3 avril, thất cổ chết ở trong nhà ở làng An dương. Quan chánh Cẩm đến lận nơi khám nghiệm xong rồi đã cho phép mai táng

BẮC-NINH

Bị thương vì cớ gì ? — Hôm vừa rồi, dân làng Nguyễn lại bắt được một người lính khố-đỏ đương tại ngũ nằm phục ở vệ đường phủ Nguyễn, đường cái xuống phủ Thuận-thành. Người ta ngờ là tên ấy có dự vào việc cướp ở làng Lập-ninh mới rồi. Tên lính bị thương ấy đã đem sang nhà thương Hanoi.

NAM-ĐỊNH

Chào mào tân kịch. — Tối hôm thứ tư 2 avril, tại rạp hát chèo phố hàng Thao có hát tấn cải-lương nhan đề là « Chào mào tân kịch » của M. Trịnh-Bình, thư-ký sở Điện-báo soạn ra.

Các vai trò trừ ra M. Bình không kể còn toàn là bọn nhà nghề cả. Người đến xem buổi đó đông lắm.

Vì đâu nên nỗi thiệt đời xuân-xanh ? Mới đây ở làng Hành-thiện thuộc huyện Giao-thủy, phủ Xuân-trường, tỉnh Nam-định có một người con dâu nhà kia độ ngoài 2 tuổi, không hay vì cớ gì mà thắt cổ tự tử ở trong phòng Lúc đó đang là buổi trưa, nhà vắng không ai biết, nên lúc người nhà vào tìm thì không thể cứu được nữa. Hiện quan trên đã phái khám cho chôn rồi.

Trang lai cảo

THÁI-BÌNH

Chợ mới mở. Chợ làng Hộ-la nay đã làm xong ba chiếc công-quán rộng rãi, ba mặt làm gỗ, gặp khi mưa nắng cũng đã đủ chỗ ngồi, định mỗi tháng 6 phiên (là ngày tư, ngày chín), bắt đầu mở chợ từ ngày 14 tháng 3 năm nay, có 1 m các trò vui hai chủ nhật, chợ lễ buổi sáng ngày nào cũng có, còn ngày phiên bán đủ các đồ tơ lụa lương lược của hiệu làng nhà chế ra, lại buôn bán đủ đồ đồng, đồ sứ, thóc, gạo, vải, sô, gà, lợn, các hàng tạp hoa văn văn... Ai buôn bán thuyền thì về lối cầu xã Hộ-khẩu cũng tiện, chợ Bộ-la cuối việc sách sẽ, nghiêm-trang, có tuần canh gác suốt cả ngày đêm, ai đến buôn bán hay là người thì không phải quan ngại gì cả.

(Xem trang thứ tư).

SẢN-NHIÊN-ĐÀI

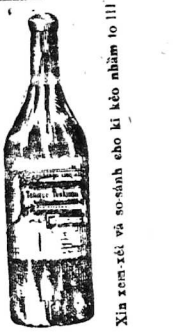
Tối thứ sáu 4 avril 1924
Diễn hai tích :
Tích thứ nhất :
LAO KỲ ĐẤU THUYỀN
(Hát chèo)
Tích thứ hai :
TRẦN-THẾ MỸ BẮT NHẬN THÊ
(Tiếp theo)
(Trẻ con điển tuồng)

Tối thứ bảy 5 avril 1924
CỬU MỸ ĐOẠT PHU
(Hồi cuối cùng)

Hồi này kẻ cục, nào khóc phép la, nào tặng bàu thiêng, kia thầy bói hò danh, nọ anh hùng trượng nghĩa, nào phanh thầy ninh tật, nao tỏ mặt trung thần, đủ 9 giải gặp chồng, biết bao người hưởng lộc, nào giả nghĩa cứu lao, nào chọn bề ân oán.

Ai đã xem mấy bỏ trước, nên xem hồi kết cục này mới rõ đầu đuôi câu chuyện hay.

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc về những bình là, làm trò-cười cho trẻ-con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được!
Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mồng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tòa Nội các phụng tuyên chân phê :
Chiếu nay đã được phòng văn MONTÈS qui duệt, có cấp nên một thứ rượu bổ để tặng ngự dụng gọi gọi rất hay, đáng nên gọi thưởng, trước lục phí thị cấp cho qui được phòng chế-tặng để ủy Lanh-giữ.
Châm thử.

欽賜有功勞者三年五月日
內閣奉
敕
欽定內閣奉
敕
欽賜有功勞者三年五月日
內閣奉
敕

« Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bảo-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư và báo này.

58 100
BÌNH SƠN LÃNH YẾN

Thiên-tử truyền dụ rằng :

Bốn người đều có kỹ tài như thế, thật không phụ cái lòng yêu tài của trẫm.

Thiên-tử ban rượu cho uống. Đến buổi trưa hôm ấy, các quan Kiểm-thiên-giám tâu rằng :

— Muôn tâu bệ hạ ! Hiện nay văn-tinh chiếu độ ở nơi bắc-khuyết, chính là cái đêm sự văn-hóa nước nhà được thêm về sáng vậy.

Thiên-tử vui mừng lại ban thưởng các đồ gấm vóc vàng ngọc. *Sơn-hiền-nhân* tướng-công cùng mọi người lạy tạ lui ra. Từ đó về sau, *Yến-bạch-hạm* cùng nàng *Sơn-đại*, *Bình-như-hành* cùng nàng *Lãnh-giang-tuyệt*, hai đôi vợ chồng, duyên ưa phận đẹp, yêu nhau vì nết, trọng nhau vì tài. Cái hạnh-phúc ở trong gia-đình, không bút nào mà tả cho hết.

Trương-di và *Tống tín* khi trước mong mỏi về sự kết duyên với hai nàng, bấy giờ thấy hai nàng đã đẹp lứa vừa đôi, cũng thay đổi bộ mặt mà đi lại mừng-rỡ. *Yến-bạch-hạm* và *Bình-như-hành* độ-lượng rộng-rãi, không nghĩ đến sự thù oán thuở xưa, lại nhận làm bạn cố-tri mà tiếp-đãi một cách tử tế.

Sơn-hiền-nhân tướng-công được hai ông rể quí ấy, rất lấy làm vui lòng, mới không thiết gì chốn quan-trường, chỉ tiêu dao ở nơi lâm-tuyền để dưỡng tuổi thọ.

Sau *Yến bích-ham* cùng nàng *Sơn-đại* về ở *Tùng-giang*, con cái cũng đều đỗ-đạt cả. *Bình-như-hành* cùng nàng *Lãnh-giang tuyệt* thì về ở *Lạc-dương*, trên cho phụng cha mẹ, dưới dạy bảo con cái, cửa nhà cũng hưng-vượng muôn phần.

Bình giáo-quan về sau cũng được thăng quan tiến chức. Câu chuyện bốn người tài-tử « *Bình, Sơn, Lãnh, Yến* » này, đến bây giờ ở chốn kinh-thành vẫn còn truyền-vẫn vậy.

HẾT

MẤY LỜI KHEN CÁO

Thư, phê và câu đối ở trong hộ này không thể đăng vội được, vậy xin tạm khen các ngài trong ít lâu thì nào cũng có dịp đăng ở mục « Văn-uyển » hoặc là đem in thành sách. Dịch-giả nay đang bàn học quốc-văn, quả kí-công dám lười biếng, đến như bài « *Trần tình biểu* » của Mạnh-lệ-Quân nữ-sĩ ở trong bộ « *Tái-sinh-duyên* », dẫu dịch-giả tự biết sức mình vụng-dại đã dịch được đúng ý-tứ tinh thần của tác-giả, mà cũng còn cố dịch đăng báo, để mong các ngài phê chỉnh cho.

55 1
Ngũ mỹ Tái-sinh-duyên
NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

HỒI THỨ I

Bấy giờ đang đời *Vũ-tôn* hoàng-đế triều *Minh*, niên-hiệu *Chính-đức*. Thiên hạ thái bình. Có một nhà thế-hoạn về huyện *Tiên-đường*, phủ *Hàng-châu* thuộc tỉnh *Chiết-giang*, tên gọi *Tiền tiến*, làm chức Bo-dương ở *Lưỡng quang*. Phu-nhân là *Mã-thị*, sinh được một trai một gái, công-tử tên gọi *Tiền lâm* tên tự là *Vân-sơn*; tiểu-thư tên gọi *Nguyệt anh*. Hai anh em đều thông minh và chăm học lắm, đã nổi tiếng là tay văn-chương. Chẳng may quan Đô-đương bị *Tiền* tạ thế, phu-nhân đem cả con về ở quê nhà. *Tiền-lâm* mỗi khi đi học về, chẳng thiết chơi-bời gì, chỉ cùng em gái ngâm thơ vịnh phú và nấu hạ thân-mẫu. *Mã* phu-nhân thấy vậy, cũng được vui lòng.

Phu-nhân thường nói :

— Nhà ta nhờ phúc-ấm ni, sinh được một trai một gái đều có tài học như thế này, chưa biết mai sau việc chọn vợ kén chồng cho các con rồi ra thế nào !

Tiền-lâm nói :

Dám thưa thân-mẫu ! Việc hôn-nhân cũng có tiền-định, hà-tất thân-mẫu phải lo.

Phu-nhân nói :

— Đã đành rằng thế, nhưng em con năm nay tuổi đã trưởng thành, ta vẫn ngày đêm lo buồn, không biết làm thế nào mà kén được một người tài mạo song toàn để cho yên phận nó thì ta dây mới khỏi áy-náy trong lòng. Con thử xem trong các anh em bạn học có người nào vào bậc khá không ?

Tiền lâm nói :

Dám thưa thân-mẫu ! Trong bạn học của con, chỉ có một người con rất lấy làm khâm-trọng. Người ấy, cư lấy tài học mà nói thì con xin bái-phục, mỗi khi gặp ký tuế-khảo, chàng không đỗ nhất, cũng tất đỗ nhì. Còn về phẩm-hạnh thì con thiết nghĩ phàm người trong địa-hạt *Hàng-châu* này, chưa chắc đã tìm được một ai như thế nữa !

Phu-nhân nghe nói, vội vàng hỏi rằng :

— Người ấy họ tên là gì ? con cái nhà ai thế ?

Tiền-lâm nói :

— Người ấy cũng con nhà thế-phiệt. Thân-phụ chàng làm Hình-bộ thượng-thư, tạ-thế đã lâu, bây giờ hiện chỉ có hai mẹ con cùng ở với nhau. Chàng họ *Phùng* tên *Húc*, tên tự là *Tử thanh*.

Phu-nhân hỏi :

— Thân-ái ấy chàng *Phùng-húc* có phải tức là em gái quan Thái-thường triều-khanh tên gọi *Lâm-sản* đó không ?

Tiền-lâm nói :

— Chính phải !

Phu-nhân nói :

Nếu vậy thì môn-hộ đã tương-đương, tài-mạo lại song toàn, âu là ta bảo mối-nhân đến nói, để cho trọn cái bổn-phận làm mẹ phải lo kén rể cho con.

Tiền lâm nói :

— Con có ý ấy đã lâu, chỉ vì bấy lâu nay gặp-gỡ chàng dần dần suy-kém, con sợ vất-vả cho em con sau này, vậy nên chưa dám bẩm cùng thân-mẫu.

Phu-nhân nói :

— Con nghĩ thế là lắm ! Cổ-nhân thường nói : « *Trong sách sẽ có tòa nhà vàng* », người ta ở đời, chỉ lo sự rgu-dốt, chứ không lo sự nghèo khổ vậy.

Tiền-lâm nói :

— Thân-mẫu đã dạy, con xin vâng mệnh.

Bấy giờ *Nguyệt-anh* tiểu-thư đứng ở bên cạnh, nghe thấy thân-mẫu và thân-huynh bàn việc hôn nhân của mình như thế, nét mặt đỏ bừng, rồi trở về phòng mình. Nàng nghe nói *Phùng-húc* là một người tài-tử, trong lòng ngẫm thầm : Thiên-hạ có danh không thực rất nhiều. Giả sử *Phùng-húc* cũng là một người có nư-danh mà thôi thì ta cũng hại cho việc chung-thân của ta hay sao ! tất ta phải xin tử tại, mới biết rõ được thật giả. Ta muốn đem điều ấy bẩm với thân-mẫu, ngặt vì ta là phận nhi-nữ, nói ra lưỡng nưỡng thẹn thùng.

Tư-đo nàng *Nguyệt-anh* có ý buồn-rầu. Hai đứa nữ-tỳ nầu nàng *Nguyệt-anh* : một đứa tên gọi *Thúy-tú* và một đứa tên gọi *Lục-hà*, đều nhan-sắc xinh đẹp, chẳng kém chi nàng *Nguyệt anh*. Và lại có tình thông-minh, bấy lâu gần-gụi nàng *Nguyệt-anh*, cũng được ít nhiều học-thức, cũng lấy làm vui lòng, cho nên cách đối-đãi với chúng, thương vàn coi như em ruột mình vậy.

Con *Thúy tú* và con *Lục-hà* thấy nàng *Nguyệt-anh* ngày nào cũng ăn-mầu buồn bã, chẳng nói chẳng rằng, như ngây như dại, bèn nàng tất có tâm-sự chi đây, mới cùng đến trước mặt mà hỏi rằng :

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Việc Nam-kỳ

Xe hơi bị xe lửa chạm. — Hôm tối 21 mars 1924 hồi 8 giờ 20, một cái xe hơi số C. 3489 đang chạy ngang qua đường mé sông quai de Belgique thình lình bị một cái xe lửa chở đồ làm số 153 dụng một cách dữ dội rồi lại xe lửa đẩy luôn cái xe hơi chạy tới ước chừng 60 thước tây bể dài. Nghe nói hồi lúc xe lửa chạy ngang qua đường mà đụng xe hơi đó, thì xe lửa không có thổi súp-lê và cũng không ra hiệu lịnh chi cho thiên-hạ biết mà tránh, vậy nên chauffeur xe hơi không hay việc chi hết, đến chừng nghe mấy người đi đường hô lớn lên rằng: có xe lửa chạy tới kia kìa, thì tên chauffeur mới vừa ngừng xe hơi lại, song xe hơi ngừng thì ngừng, chớ cũng bị xe lửa đã lũi tới trước rồi. Xe hơi nầy của một người Khách trú tên Ang-Léang làm chủ, trên xe có va đi, vợ va và bốn đứa con của va ngồi xe.

Thật lấy làm có phước hết sức cho người ta ở trên xe đều khỏi bị hại, duy có một mình cái xe hơi thì bị hư hao hết n iều. Việc ấy không biết cho rõ lỗi ấy tại chauffeur hay là tại mấy người coi máy xe lửa.

Xe hơi cán người tại Chodul. — Hồi sớm mai hôm 25 mars, lối 10 giờ, chủ xe hơi số 2983 người Langsa, cầm tay bánh cho xe chạy về Chợ-lớn. Lúc đi đến góc đường Verdun và Chasseloup-Laubat, người tây coi máy xe thấy trước mặt một đám con nít rất đông đang xúm nhau t ước một cái nhà đương làm lễ đêm cưới đụng lượm pháo. Chủ xe bóp kèn liên l ên đặng cho sắp nhỏ chạy vào lề. Khi xe chạy vừa tới thì có một con xầm con chừng lối 12 tuổi chạy lại ngang qua đường. Thấy vậy chủ xe liền bẻ bánh cho xe chạy qua bên tay a ật đặng tránh đứa trẻ ấy, nhưng không thể gì làm kịp cả. Đứa nhỏ vừa chạy qua thì xe tránh chưa kịp chạy tới, đụng xầm con một cái rất mạnh và cán chồng lên trên. Lúc xe ngừng thì đứa nhỏ nằm yêm lim ở giữa đường sọ bể, máu ra lai láng thấy rất ghê gớm.

Lật đật bỏ đứa bé lên xe rồi chở liền về nhà thương thì đặng xin quan lương-y cứu cấp.

Tàu nhỏ đụng ghe cửa. — Mới đây ở tại trong sông Chợ-lớn Bình-tà một chiếc tàu nhỏ số hiệu C. 11 bến Bo-Hion, của Buon Pho ở tại Nam-giang làm chủ, dụng một chiếc ghe của số 2911 ở Long-thanh (Bà-rịa) của Ng-văn-Xuyêu 36 tuổi làm tại công coi các lai. Chiếc ghe của bị hao biết một chúc ít, còn người ta ở dưới ghe cửa thì vô hại. Nghe nói hai đang chủ tàu với tài công ghe cửa, đều tình êm thuận cùng nhau. Không ai thưa ai cả. Chủ tàu tính thưởng cho các lái ghe một số tiền cho xứng đáng đặng tu bổ chiếc ghe cửa bị hư hao đó. Vài lời xin nhắc những bọn tài công tên ghe, chế chài, ghe cửa, ghe cải, và ghe lồng, xin hãy rằng mà lo tránh cho khỏi đâu đụng chạm trong việc đi đương. Chớ khá ỷ tài mình giỏi mà không lo cho trọn phận sự, thì phải bị trễ nải ngày giờ, bị tổn hao về puần chiếc nầy đụng chiếc kia là khác.

Xe hơi sao cứ đụng xe kéo hoài đi vậy? — Mới trong vài ngày đây một cái xe hơi số 2902 của hàng Crédit Foncier lam cuả lại còn có tên Tạ-văn-Giang 29 tuổi, có g ấy thi số 1006, cầm bánh xe hơi đụng một cái xe kéo số 1371 của một cậu xa phu tên Nguyễn-văn-Quan 21 tuổi, tại đường Catinat trước nhà hàng số 73 Saigon, người ta trong hai đằng không có điều chi nguy-hiểm, duy có xe kéo thì bị hư hao cuốt đỉnh mà thôi. Chauffeur lâu nay cứ cho xe hơi đụng xe kéo, xe hai bánh, xe bốn bánh, cùng là xe kiến hoài, không ngày nào mà không nghe tin của xe hơi đụng mấy cái xe kia thử coi? Không b.ết phép gì mà trừ cho đặng mối họa to ấy? Dầu cho nhà nước có phạt cách nào đi nữa; cũng còn cứ nghe xe hơi đụng hoài như vậy thế!

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thơ đến hỏi bản-quán, tài cho biết cái số in ở tờ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bổn-quán cái giấy quấn ấy, để cho người làm đỡ tìm kiếm. Xét các ngài thường hay ký tên vắn tắt, hoặc thấn quá, không cho độc được, thành ra nhiều khi bản-quán không hiểu ai mà trả lời.

Bịnh đờn-ông

KHÔNG CON

hay là đờn-bà KHÓ CHIỀU THAY thì chữa bằng thuốc YSTALINE. Thuốc nầy tuổi nào uống cũng được.

Thuốc nầy là vị thuốc của các Lương-y trong các xứ đề chữa bịnh không con. Ấy là một vị thuốc mới tiêm được, bác chế theo văn-học kiêm thời, mà nhứt là hiệu lắm. Có nhiều lời khen ngợi tánh thuốc ấy.

Tiệm chánh : LABORATOIRE YSTALINE, môn bài 35 ở đường Blanche tại thành PARIS.

Giá một chai (có lời khuyên-giải rõ ràng và hình vẽ cho dễ hiểu cách dùng của ông Lương-y Jean) là 20 quan tiềng Langsa.

Tiệm bán lẻ ở Hanoi : Ed. CHASSAGNE, nhà thuốc.

Những chứng đã kể trên kia sinh ra có độ là bởi vì sấu máu. Phải bệnh thì ngứa ngáy rất là khó chịu Muốn chóng khỏi nên dùng thuốc:

Dépuratif Richelet

mà các lương-y cả toàn-cầu điều cho là công-hiệu nhất. Dùng nó thì bệnh dù mới hay lâu cũng điều khỏi cả; chẳng những chữa được các chứng ấy mà thôi lại trừ cả các chứng đau xương, nhức đầu.

Lở chỉ 24 ngày là hết — HẮC-LÀO thì 1 tháng

Thuốc này có bán ở các hàng tục-hợp to

Lở — Hắc-lào

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu nai)

Bệnh kia mòn, kém sức, yếu đuối, đều là những bệnh người ta thường hay mắc phải, vì làm lụng quá mà ăn lo ngủ nhiều. Để làm cho kém lần chân huyết đi mà chính chân huyết ấy cũng lại cần yếu đi nữa. Vậy ta cần phải bổ nó ngay vào chân huyết. Muốn bổ bổ cho chân huyết thì không còn thuốc gì hay bằng thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai). Thuốc này vừa bổ vừa mạnh khỏi bệnh yếu đuối, mỏi mệt, kém mắn, hao mòn sau khi mới khỏi bệnh gió, bệnh sốt rét, những bệnh lâu năm.

Thuốc này ăn cho chân huyết hình phục lại như thường và lọc cho huyết được trong trẻo. Đàn bà sau khi ở cữ mà dùng thuốc này thì cũng tốt lắm, bổ hết cả mọi đường hay sức khỏe.

Cần ông bác-sĩ đều bảo thuốc này là một thứ thuốc rất tốt để chữa khỏi kh ec hàng nghìn hàng vạn người.

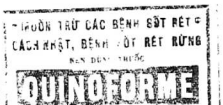
Ở các ông thảo-chế lớn đều có bán cả.

2056

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài duyệt-báo rằng. phàm những số tiền quá hai hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-da (mandats-postes); chớ dùng gửi bằng timbres

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem gian thư (timbres-postes), từ thứ 0$10 (0$04) trở xuống; chớ dùng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay là timbres de dimension.

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-dào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng quí-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc gì để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-dào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất rẻ tiền và rất quí để trị các chứng bệnh như: kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, eọm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình, lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu nầy đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ **hoa-hồng**.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ
酩補

J. BLANC *(đệ nhất hạng bào-chế)*
Ông **L. BLANC** *(người nối-nghiệp)*
HANOI (Bắc-kỳ)
chế ra

Giá bán **2$40** một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con
每晨午各呷每各呷沒喉醒欺咩

Bán tại: Hiệu Bào-chế **J. BLANC**
31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi

2099

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

(HIỆU GÓ-DA)
RUE PAUL BERT, HANOI

Từ thứ ba 1er Avril đến hết ngày 10

Bán rao hàng

NHỮNG

Nước hoa — Xà-phòng — Đồ kim-hoàn
Giấy bút — Khung ảnh — Đồ dùng trong nhà
Các thứ dao — Đồ sắt — Các thứ thuốc
Các thứ dùng về việc vệ-sinh

Tại khu bán vị ăn
và
tại nơi bán các thứ rượu

Có bán các thứ hàng đặc-biệt mới sang chuyến tàu cửa rồi

CÁC QUÝ KHÁCH NÊN NHÂN LÚC BẠC CAO MÀ CHIẾU-CỐ

Téléphone N° 139 — Adr. Tél. MAGASEUNIS

MỚI SANG NHIỀU

Chục xe — Nan hoa — Vòng bánh
Vải cà-cuống lợp mui — Cao-xu hơm và Cao-xu đặc, vân vân...

Hỏi giá tại Bản-hiệu

SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS
SOCIÉTÉ ANONYME AU CAPITAL DE 1.800.000 FRANCS
7, *Boulevard Bobillot, Hanoi*

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc nầy khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách làm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc nầy là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc nầy chắc và nhậy lắm.

Bệnh huyết suy, bệnh gân yếu, bệnh ghíp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán: 2$50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

ĐƯỜNG SANG LÀO

PHẠM-VĂN-PHI & Cie Ở VINH

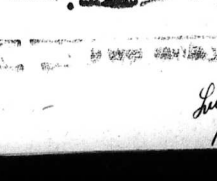
GIÁ TIỀN

Hạng nhất tây ngồi : 30$00
Hạng nhì ta hay đi : 20$00
Trẻ con từ 3 đến 7 tuổi trả nửa tiền.

LỜI RẬN — Phải hỏi chỗ ngồi trước 24 giờ.
Có xe riêng để cho thuê riêng từng chuyến một, ai muốn thuê nên đánh giấy thếp trước 2 ngày. Hễn đi ngày nào mà đến không đi được nữa.

Có xe chở thơ và hành khách từ Vinh đến Thakhek qua Napé

Service provisoire

THỜI GIỜ XE CHẠY

Ở Vinh đi. — Chủ-nhật đồng 6 giờ sáng chạy lên Napé ngủ. Sáng hôm sau đồng 6 giờ sáng Napé chạy lên Thakhek vừa kịp tàu thủy lên Vientiane.

Ở Thakhek về. — 7 giờ sáng thứ ba chờ tàu thủy ở Vientiane tới Thakhek thì xe auto mới chạy về Napé ngủ. Sáng hôm sau ở Napé về Vinh. Khách khỏe về có thể ra Hanoi đi chuyến tàu hỏa 2 giờ chiều hoặc đi chuyến tàu đêm cũng được.